

Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii

European Globalisation adjustment Fund (EGF)

„V čase obmedzených verejných zdrojov je pomoc, ktorú poskytuje EGF pracovníkom zasiahnutým hromadným prepúšťaním v dôsledku globalizácie alebo krízy, veľmi vítaná. Prostredníctvom personalizovanej a cielej pomoci sme podporili prechod niektorých najzraniteľnejších pracovníkov do nových pracovných miest, a tým sme dosiahli takmer 50-percentnú mieru opätovného zamestnania.“

Marianne Thyssenová, Komisárka pre zamestnanosť, sociálne záležitosti, zručnosti a pracovnú mobilitu (2014 - 2020).

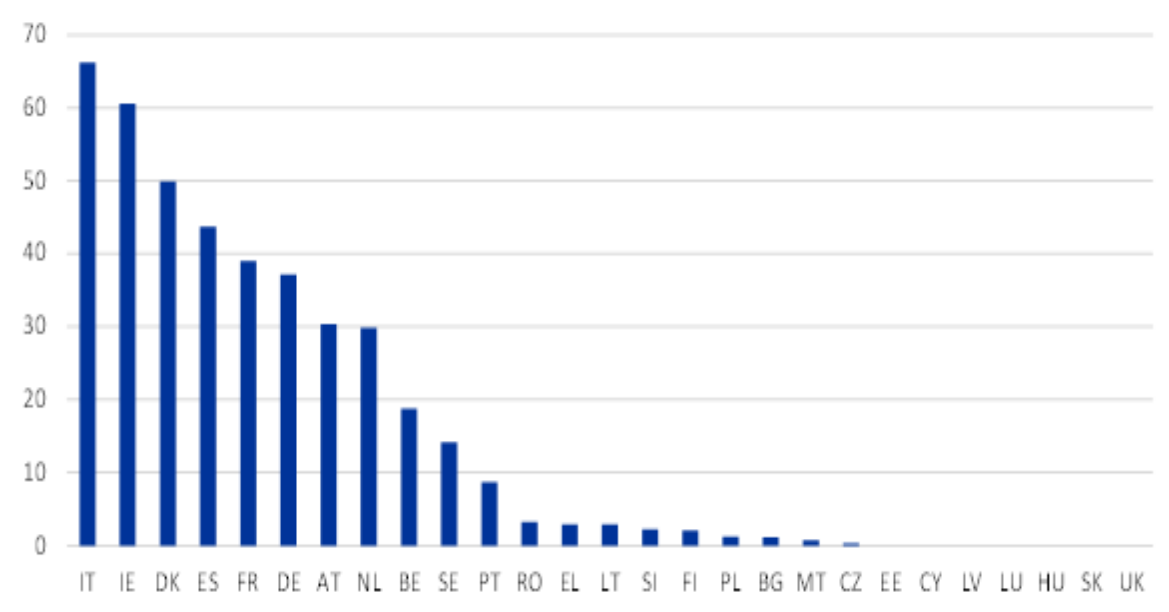
Meniaca sa ekonomická situácia pôsobí na jednej strane pozitívny vývoj, na druhej strane sa stretávame bohužiaľ aj s jej negatívnou stránkou, ktorú je potrebné riešiť. Jednou z foriem je podpora pracovníkov, ktorí v dôsledku veľkých zmien v štruktúre svetového obchodu spôsobených globalizáciou, stratili prácu prostredníctvom Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii od roku 2007. Jeho rozsah sa rozšíril vzhľadom na zvyšujúci sa počet pracovníkov, ktorých sa ekonomický vývoj dotkol nepriaznivo od roku 2009.

Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii (EGF) bol zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1927/2006 (3) na obdobie trvania viacročného finančného rámca od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013.¹ Komisia vo svojom oznámení z 29. júna 2011 pod názvom „Rozpočet stratégie Európa 2020“ uznáva úlohu EGF ako

¹ EGF umožňuje Únii preukázať solidaritu pracovníkom, ktorí boli prepustení z dôvodu vážnych zmien v štruktúre svetového obchodu v dôsledku globalizácie a svetovej finančnej a hospodárskej krízy, a umožňuje aj podporiť prijímateľov na menších trhoch práce alebo za výnimočných okolností, najmä pokiaľ ide o kolektívne žiadosti zahŕňajúce malé a stredné podniky (MSP), aj keď je počet prepustených pracovníkov pod bežnou prahovou hodnotou pre mobilizáciu EGF.

flexibilného fondu, ktorého cieľ je podporiť pracovníkov, ktorí stratili prácu, a pomôcť im čo najskôr nájsť ďalšiu prácu. Únia by mala počas trvania viacročného finančného rámca od 1. januára 2014 do 31. decembra 2020 naďalej poskytovať špecifickú jednorazovú podporu s cieľom uľahčiť prepusteným pracovníkom opätovné začlenenie do zamestnania v takých oblastiach, sektoroch a na takých územiach alebo trhoch práce, ktoré utrpeli šok vyvolaný závažným narušením hospodárstva. Vzhľadom na jeho cieľ, ktorým je poskytnúť podporu v naliehavých situáciách a za nečakaných okolností, by EGF mal zostať mimo viacročného finančného rámca. EGF poskytuje pracovníkom jednorazovú individuálnu podporu, ktorá je časovo obmedzená.

Graf 1 Objemy požadované z EGF v období 2007 – 2011 podľa členských štátov (v mil. EUR)

Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2011

Finančné príspevky z EGF na opatrenia zamerané na:

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

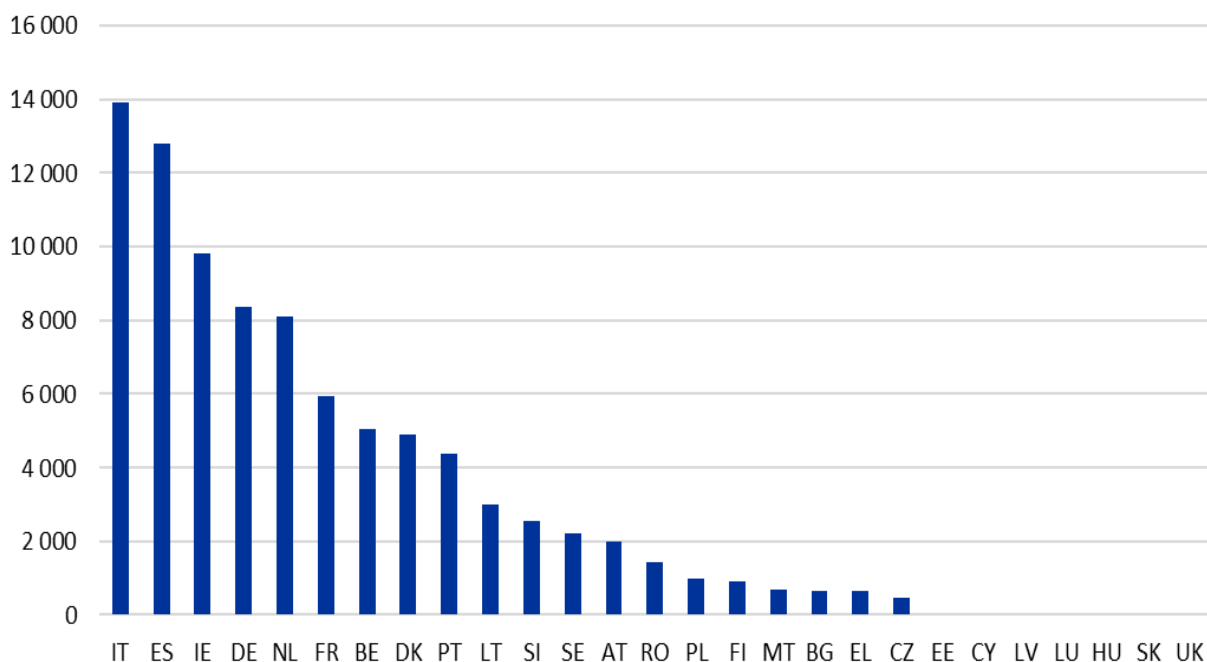
Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

- pracovníkov, ktorí boli prepustení, a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré ukončili činnosť z dôvodu vážnych zmien v štruktúre svetového obchodu v dôsledku globalizácie, ktorá sa prejavila najmä podstatným nárastom dovozu do Únie, výraznou zmenou v obchodovaní Únie s tovarom alebo so službami, rýchlym znižovaním trhového podielu Únie v danom sektore alebo premiestnením činností do tretích krajín, pokiaľ takéto prepúšťanie má výrazný nepriaznivý dosah na miestne, regionálne alebo národné hospodárstvo;
- pracovníkov ktorí boli prepustení, a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré ukončili činnosť z dôvodu pokračujúcej svetovej finančnej a hospodárskej krízy, ktorou sa zaoberá nariadenie (ES) č. 546/2009, alebo z dôvodu novej svetovej finančnej a hospodárskej krízy.²

Za celé obdobie 2007 – 2011 požiadalo 20 členských štátov o sumu z EGF v celkovej výške 414,9 miliónov EUR. O najvyššiu sumu spolufinancovania z EGF požiadalo Taliansko (12 žiadostí v celkovej výške 66,2 milióna EUR), po ktorom nasleduje Írsko (6 žiadostí v celkovej výške 60,6 milióna EUR) a Dánsko (8 žiadostí v celkovej výške 49,9 milióna EUR). Sumy, ktoré ešte neboli schválené, sú len orientačné, keďže sa ešte počas fázy posudzovania môžu zmeniť.

Graf 2 Počet pracovníkov, ktorým je pomoc určená, v období 2007 – 2011 podľa členských štátov

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0855:0864:SK:PDF>

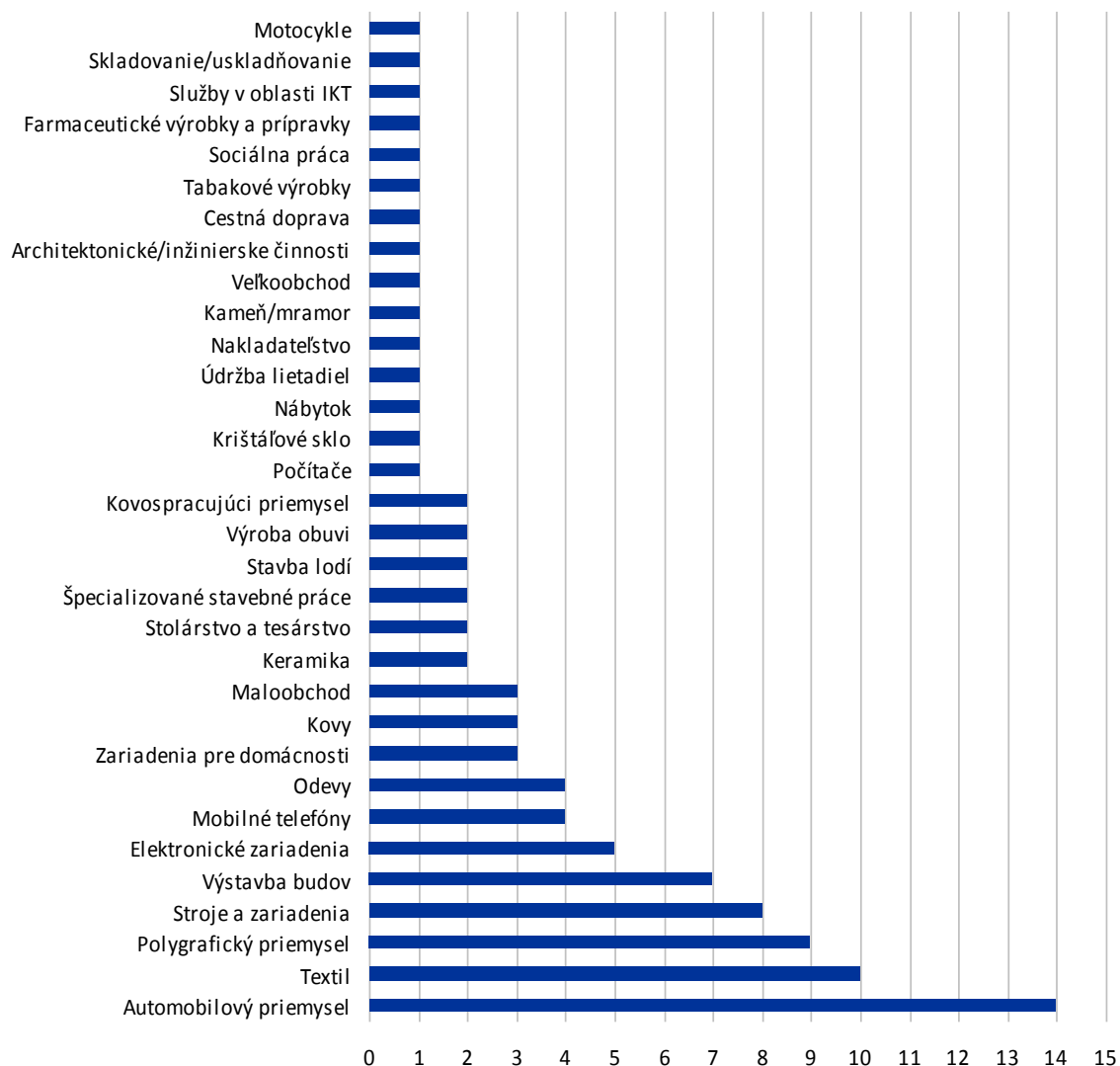
Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2011

Taliansko je členským štátom, ktorý požiadal o pomoc z EGF pre najväčší počet prepustených pracovníkov (13 910 osôb/12 žiadostí), za ním nasleduje Španielsko (12 806 osôb/16 žiadostí) a Írsko (9 835 osôb/6 žiadostí). V ďalších 11 krajinách sa ich počet pohybuje v rozmedzí od 8 000 osôb v Nemecku po údaj o niečo presahujúci 1 400 osôb v Rumunsku. V každom zo zostávajúcich šiestich členských štátov, ktoré podali žiadosti, predstavoval tento počet menej ako 1 000 pracovníkov. V období 2007 – 2011 boli v rámci EGF doručené žiadosti z celkovo 32 sektorov ekonomických činností (pozri prílohu 1).

Graf 3 Počet žiadostí v období 2007 – 2011 podľa sektorov (NACE Rev. 2)

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

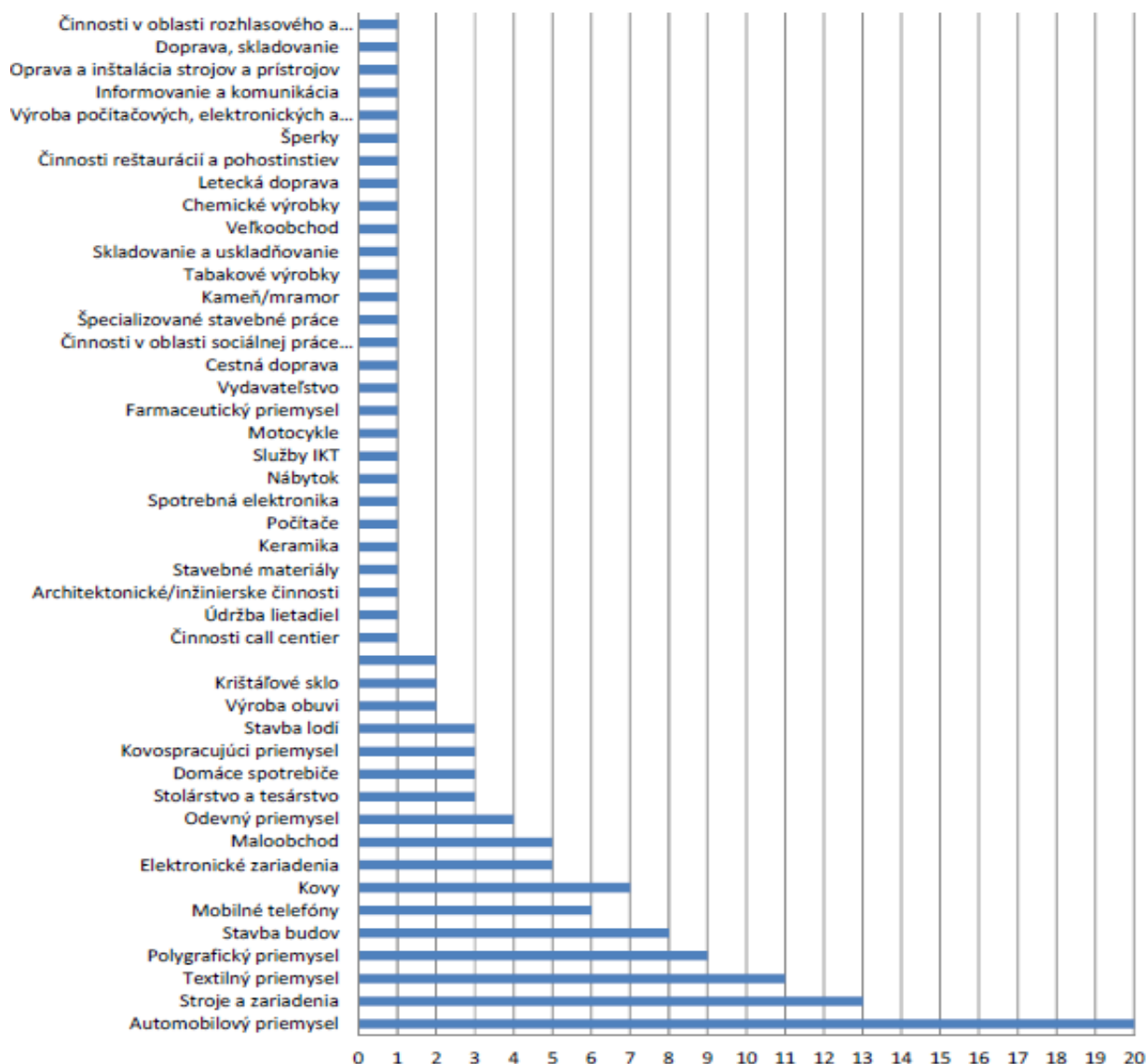

Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2011

Graf 4 Počet žiadostí v období 2007 – 2014 podľa sektorov (NACE Rev. 2)

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2013 - 2014

Pri väčšine z nich išlo o výrobné odvetvia, ale patrili sem aj služby a stavebníctvo. Najväčší počet žiadostí pripadal na štyri výrobné sektory: automobilový priemysel (14 žiadostí alebo 14,4 % z celkového počtu), za ktorým nasledoval textil (10 žiadostí alebo 10,3 % z celkového počtu), tlačiarenský priemysel a sektor strojov a zariadení (9, resp. 8

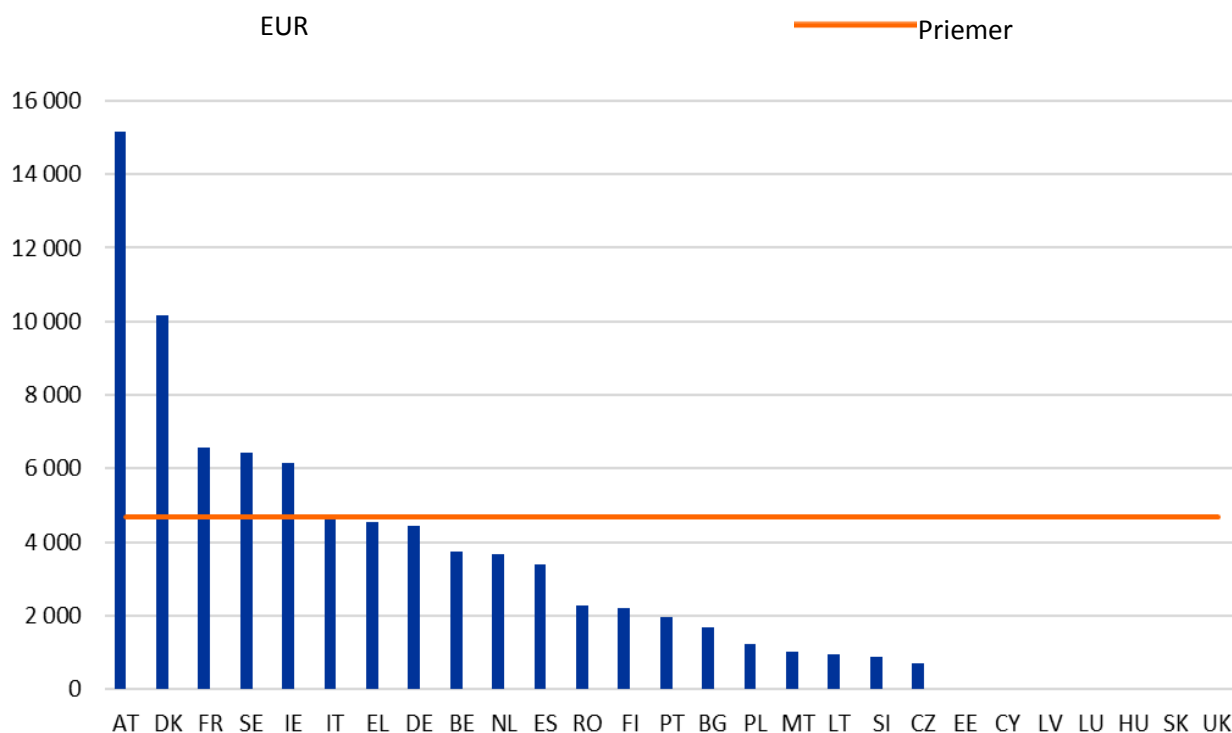
FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

žiadostí alebo 8 – 9 % pri každom z nich). Zhruba 10 % (10 žiadostí) pochádza zo stavebného priemyslu v širšom zmysle, ktorý zahŕňa výstavbu budov, špecializované stavebné práce a architektonické a inžinierske činnosti (keby sa zahrnuli aj súvisiace odvetvia ako stolárstvo/tesárstvo a keramika, dospelo by sa celkovo k 14 žiadostiam alebo približne 14 %). Pri takmer polovici sektorov bola v rámci EGF doručená iba jediná žiadosť.

Medzi dotknuté sektory patrí predovšetkým automobilový sektor s viac ako 19 000 pracovníkmi, ktorým je pomoc určená (21,7 % z celkového počtu podaných žiadostí), za ktorým nasleduje textil (viac ako 11 000 pracovníkov, ktorým je pomoc určená, alebo 12,6 % z celkového počtu podaných žiadostí) a sektor výstavby budov (takmer 7 000 pracovníkov, ktorým je pomoc určená, alebo 7,8 % z celkového počtu podaných žiadostí).

Graf 5 Priemerná suma požadovaná z EGF na pracovníka, ktorému je pomoc určená, v období 2007 – 2011 podľa členských štátov

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2011

Graf 5 znázorňuje priemernú podporu z EGF na pracovníka, ktorému je pomoc určená. Podpora z EGF na pracovníka, ktorému je pomoc určená, dosiahla najväčšiu výšku v Rakúsku a Dánsku s približne 15 000 EUR, respektíve 10 000 EUR. Naopak v Litve, Slovinsku a v Českej republike predstavovala požadovaná pomoc menej ako 1 000 EUR na pracovníka.

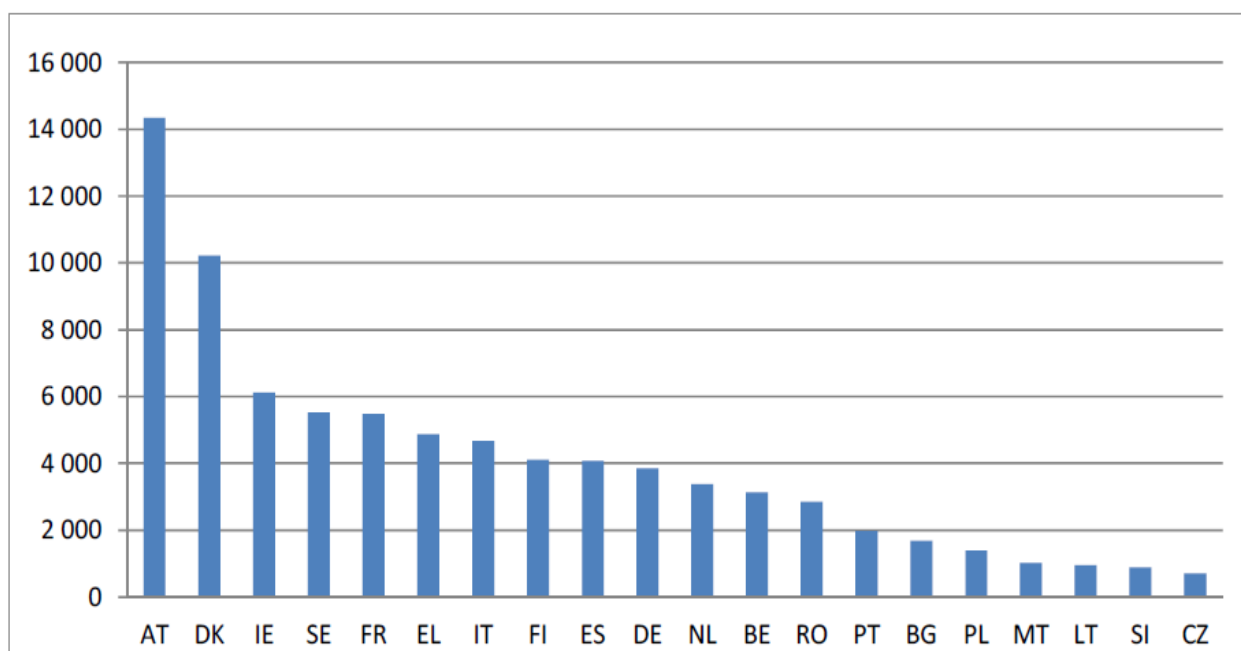
Zo situácie vyplynulo, že žiadosti v rámci EGF sa vzťahujú na rastúci počet sektorov a podáva ich čoraz viac členských štátov. Členské štáty okrem toho získali skúsenosti s výberom najvhodnejších opatrení, plánovaním efektívnej pomoci prepusteným pracovníkom a s využívaním EGF na vyskúšanie nových prístupov.

V období rokov 2013 – 2014 pomohol Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii (ďalej len „EGF“) celkovo 27 610 pracovníkom, ktorí boli prepustení v dôsledku hospodárskej krízy a vplyvov globalizácie, nájsť nové pracovné príležitosti. Podľa správy, ktorá bola dnes prijatá, poskytol EGF počas uvedeného obdobia pracovníkom v 13 členských štátoch (Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Írsko, Taliansko, Holandsko, Poľsko, Rumunsko a Španielsko) viac než 114,4 milióna EUR na pomoc pri prechode na nové pracovné príležitosti. Financovanie z EGF bolo doplnené ďalšími 94,1 milióna EUR z vnútroštátnych zdrojov.

Graf 6 Priemerná suma požadovaná z EGF na pracovníka, ktorému je pomoc určená, v období 2007 – 2014 podľa členských štátov

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

Zdroj: SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o aktivitách Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii v roku 2013-2014

Správa o EGF dokumentuje že polovica pracovníkov (7 656 z 15 245), ktorí sa zúčastnili na opatreniach EGF, si našla nové pracovné miesta alebo začala samostatnú zárobkovú činnosť. Ďalších 667 osôb bolo v tom čase v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy s cieľom zvýšiť svoju budúcu zamestnateľnosť. Členské štáty uviedli, že vďaka pomoci a službám EGF sa osobná situácia, zamestnateľnosť a sebadôvera príslušných pracovníkov viditeľne zlepšila.

Výsledky v oblasti opätovného začlenenia do zamestnania sú povzbudivé vzhľadom na ťažkú situáciu na trhu práce vo väčšine členských štátov a vzhľadom na to, že EGF podporuje pracovníkov za mimoriadne ťažkých okolností. Mnohé opatrenia sa týkajú hromadného prepúšťania na konkrétnom území, ktoré je už často postihnuté vysokou mierou nezamestnanosti. Treba takisto poznamenať, že podporovaní pracovníci majú často nízku úroveň kvalifikácie alebo ako uchádzači o prácu mali iné nevýhody.

Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii 2014 - 2020

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

Fungovanie fondu v rokoch 2014 – 2020 upravuje Nariadenie o zriadení EGF. Koneční príjemcovia prostriedkov z projektov EGF môžu byť jednotliví pracovníci prepustení v dôsledku reštrukturalizácie. V období rokov 2014 – 2020 sa to týka živnostníkov, dočasných zamestnancov a pracovníkov so zmluvou na dobu určitú.

Do konca roku 2017 môžu v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou mladých využívať podporu z EGF aj mladí ľudia, ktorí nemajú prácu a nezúčastňujú sa ani na vzdelávaní alebo odbornej príprave, a to v počte zodpovedajúcom počtu pracovníkov, ktorí v týchto regiónoch čerpajú podporu z fondu.

Prostriedky z fondu EGF sa nemôžu použiť na udržanie chodu spoločnosti alebo na jej modernizáciu či reštrukturalizáciu. Maximálny rozpočet fondu na obdobie rokov 2014 – 2020 je 150 mil. EUR. Môžu sa z neho financovať projekty až do výšky 60 % ich nákladov zamerané na pomoc pri hľadaní práce alebo začatí podnikania pre pracovníkov, ktorí prišli o prácu v dôsledku reštrukturalizácie. Riadenie a realizácia prostriedkov EGF je v kompetencii vnútroštátnych alebo regionálnych orgánov. Prostriedky fondu sa môžu využiť aj ako príspevky na odbornú prípravu, mobilitu/premiestnenie alebo podobné podporné opatrenia. Z fondu EGF nie je možné spolufinancovať opatrenia sociálnej ochrany, ako sú starobné dôchodky alebo podpora v nezamestnanosti. Dĺžka trvania jednotlivých projektov je 2 roky.

Z fondu sa môžu spolufinancovať projekty vrátane týchto opatrení:

- pomoc pri hľadaní práce,
- kariérne poradenstvo,
- vzdelávanie, odborná príprava a rekvalifikácia,
- mentorstvo a školenia,
- podnikanie a založenie podniku.

Podmienky na získanie finančnej podpory z fondu sú stanovené v nariadení o zriadení fondu EGF. Žiadosť môžu podávať iba členské štáty. Jednotlivci, organizácie zastupujúce záujmy dotknutých osôb alebo spoločnosti, ktorých sa týka hromadné prepúšťanie, by sa v

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015

prípade záujmu o finančnú pomoc z fondu EGF mali obrátiť na kontaktnú osobu pre fond EGF v ich členskom štáte.

Kontaktné údaje

Ing. Jarmila VIDOVÁ, PhD.
Katedra hospodárskej politiky
Fakulta národohospodárska
Ekonomická univerzita
Ulica: Dolnozemska cesta č. 1
851 04 Bratislava
Štát: Slovenská republika
email: vidova@euba.sk

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, December 2015